

P+
SPECIAL
Jaargang 18
Week 5 | 2020

Kinderarbeidvrije **zones**

Mondiaal FNV boekt succes in Ghana en Mali

Mondiaal FNV richt samen met onderwijsbond AOb zones in die vrij zijn van kinderarbeid. Niet alleen de school, maar ook de ouders, de dorpsleider, de hele dorpsgemeenschap, de werkgevers en de overheid moeten daarbij een mentaliteitsverandering ondergaan. Arbeid is voor volwassenen, kinderen horen op school. In ontwikkelingslanden als Ghana en Mali wordt met deze holistische en geografische aanpak succes geboekt.

Think local, act global, is de slogan van de Ghaneese landbouwvakbond GAWU. Vakbondsleder Andrews Tagoe is al ruim tien jaar de grote kartrekker van een anti-kinderarbeid-project dat door Mondiaal FNV gesteund wordt. Een op de vijf kinderen in Ghana is aan het werk, reden temeer om hard te werken aan een mentaliteitsverandering. Moeilijke sectoren zijn vooral de visserij en de cacao. De bond ontwikkelde het eigen Torkor-model, vernoemd naar een plaatsje aan het Voltameer, waar duidelijk werd hoe het niet moest. Kinderen worden daar al vanaf hun vijfde bij de visvangst ingezet. Behalve tot psychische schade leidt dat tot verwondingen en verdrinkingen. “Tien jaar geleden organiseerden we in Torkor een bijeenkomst met ouders”, vertelde Tagoe in juni 2019 tijdens het vijftienjarig bestaan van de coalitie Stop Kinderarbeid. “We vroegen hen: wat willen jullie dat jullie kinderen later worden? Ze noemden beroepen als advocaat en arts. Ik wees naar het strand, waar hun kinderen rondliepen, en zei: dat gaat op deze manier niet lukken. Dat was het begin van het Torkor-model.”

De essentie van het model is dat er kinderarbeidvrije zones worden gecreëerd, in navolging van de aanpak van de Indiase MV Foundation. Voorwaarde is goed onderwijs en stimulerende activiteiten om kinderen op school te houden. Achterstanden op onderwijsgebied moeten ingelopen kunnen worden. De gezinnen moeten georganiseerd zijn en hebben geld nodig voor boeken en schooluniformen. GAWU hielp onder meer tweedekansonderwijs

Kinderarbeidvrije zones

Hoeveel kinderen zijn wereldwijd aan het werk?

Volgens de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) zijn 152 miljoen kinderen wereldwijd slachtoffer van kinderarbeid. Daarvan verkeren 73 miljoen kinderen in een gevaarlijke werksituatie. Bijna de helft van hen woont in Afrika: 72,1 miljoen. In Azië en de Pacific 62,1 miljoen; 10,7 miljoen op het Amerikaanse continent; 1,2 miljoen in de Arabische Staten en 5,5 miljoen in Europa en Centraal Azië. De onderwijsbond AOb streeft naar kinderarbeid vrije zones in tien landen, verspreid over drie continenten.

op te zetten. Kinderen begonnen daarin soms vijf groepen onder hun leeftijd, maar slaagden er ook in om in twee jaar vier groepen verder te komen. Tien jaar later zijn er opmerkelijke successen te melden. Zoals het verhaal van Freeman, destijds een puber, die naar de universiteit ging en nu ICT'er is. Freeman ging terug naar Torkor om zijn jongere broer aan te

sporen hetzelfde te doen. Die is nu scheikundige. In totaal zijn tot nu toe 4.500 kinderen terug naar school begeleid. Met steun van Mondiaal FNV ging GAWU op dezelfde manier aan de slag op de cacaoplantages, want ook daar is het fenomeen kinderarbeid hardnekkig. Dit project loopt nog. Maar het Torkor-model heeft al veel bijvangst opgeleverd. Zo is het model opgenomen in het Nationale Actieplan van Ghana en in allerlei overheidsinstellingen, waaronder de Cacao-raad. GAWU trekt inmiddels op met het ministerie van Arbeid in de strijd tegen kinderarbeid.

“Dat kinderen naar school gaan, is een mensenrecht”, zegt Leona McCann, beleidsmedewerker van Mondiaal FNV, die het project in Ghana begeleidt. “Het is de enige manier om de spiraal van armoede te doorbreken. De strijd tegen kinderarbeid is ook een essentieel onderdeel in de strijd voor een leefbaar loon. Daarom is het nu geïntegreerd in een project dat de hele keten integraal aanpakt. Als de cacao prijs omhooggaat, krijgen de boeren meer inkomsten en is de noodzaak om hun kinderen aan het werk te zetten minder groot. Zo proberen we een duurzame oplossing te bieden.” Tegelijkertijd ondersteunt Mondiaal FNV ook uitwisselingen met vakbonden uit andere

Kinderen in Mali die niet vroegtijdig hun school hebben verlaten.

landen die nog aan het begin van een anti-kinderarbeidcampagne staan. GAWU wisselt sinds een paar jaar ook kennis en ervaringen uit met een vakbond in Ivoorkust, die zich eveneens met steun van Mondiaal FNV richt op de cacaosector.

De Algemene Onderwijsbond (AOb), die vaak samen met Mondiaal FNV anti-kinderarbeid-projecten steunt, is sinds een tiental jaren betrokken bij projecten in Mali. Hierin werkt de AOb met de internationale sectorbond Education International samen met de Malinese onderwijsbond Syndicat National de l'Education et de la Culture (SNEC). Ze zijn actief op scholen in afgelegen plattelandsgemeenschappen bij de goudmijnlocatie in Bougouni in de regio Sikasso. In de goudmijnen vindt de zwaarste vorm van kinderarbeid plaats; er werken zelfs vijfjarigen. Daarnaast speelt cultuur een negatieve rol. Van meisjes wordt verwacht dat ze vanaf hun veertiende trouwen. Ze moeten bovendien hun eigen uitzet bekostigen, waaronder het meubilair en keukengerei. Met het gevolg dat meisjes de school niet afmaken en in de mijnen of in huishoudens gaan werken om het geld voor hun huwelijk bij elkaar te verdienen. Veel meisjes zijn slachtoffer van gendergericht geweld en ongewenste zwangerschap leidt tot een sociaal stigma. “SNEC pakt kinderarbeid aan vanuit de klas”,

vertelt Trudy Kerperien, internationaal secretaris van de AOb. “Want zij kunnen natuurlijk niet kinderen van de straat of uit een bedrijf plukken. Uitgangspunt is leerlingen zoveel mogelijk binnen de school te houden en kinderen die stoppen met werken zo snel mogelijk weer te integreren in de klas. Leerkrachten krijgen training in een kindvriendelijker aanpak, betere pedagogiek, betere communicatie met de ouders en kennis over de achtergronden van kinderarbeid. De schoolomgeving wordt aangepakt: muren krijgen een verfje, de rotzooi verdwijnt en het schoolplein wordt ingericht. Buitenschoolse activiteiten, zoals sportevenementen maken het onderwijs ook leuker. Ten slotte zijn er anti-kinderarbeidclubs opgericht, waarin leerlingen elkaar bij de les houden en is er een vereniging van moeders.” In het project wordt samengewerkt met ngo-partner Environment and Development Action in the Third World (ENDA), een partner van de Stop Kinderarbeidcoalitie waar AOb en Mondiaal FNV bij zijn aangesloten. Gezamenlijk is in ieder deelnemend dorp een comité van toezicht op kinderarbeid opgezet, dat onder leiding van het traditionele dorpsvoofd staat.

De resultaten en vooral de bijeffecten van een zestal projecten zijn vorig jaar in opdracht van de AOb onderzocht. In Mali is de schooluitval in de projectscholen drastisch gedaald. Daarnaast zijn er andere zegeningen te tellen, zo

blijkt uit het rapport ‘Identification of transnational best practices and union impacts’. Zoals toenemend plezier op school voor zowel leerkrachten als leerlingen en verbetering van de contacten met ouders, evenals de sociale dialoog met de overheid. Voor de vakbonden betekenen deze projecten een groeiend aantal leden in de projectregio's en meer actieve leden. “Ondanks zware en armoedige omstandigheden lukt het bonden om kinderen naar school te krijgen”, zegt Kerperien. “Als je maar wilt, kun je heel veel. Belangrijk is vanaf het begin de autoriteiten mee te nemen. Ook als je bijna geen geld hebt, kun je wat bereiken. Door bijvoorbeeld met de ouders te praten en hen uit te leggen dat er leerplicht is, kinderarbeid verboden is en dat er kinderrechten zijn. En door te laten zien wat de voordelen van onderwijs zijn.” ■

Websites

- + [Mondiaal FNV over kinderarbeid](#)
- + [Rapport 'Identification of transnational best practices and union impacts'](#)

- + TEKST ASTRID VAN UNEN
- + FOTOGRAFIE TRUDY KERPERIEN
- + ART DIRECTION BUREAU BOUDEWIJN BOER EN STUDIO 10
- + UITGEVERIJ ATTICUS BV
- + WWW.P-PLUS.NL